

Принагідно зауважимо, що факт відсутності нареченої і (або) нареченого під час державної реєстрації шлюбу може бути встановлений в порядку іншого виду судочинства – провадження у справах про адміністративні правопорушення (наприклад, постановою суду у справі про повідомлення неправдивих відомостей органам державної реєстрації актів цивільного стану (ст. 212–1 КпАП України)). В такому випадку у досліджуваній категорії цивільних справ відповідний факт буде мати преюдиціальне значення і не підлягатиме доказуванню.

4. Шлюб визнається неукладеним від дня його державної реєстрації органом ДРАЦСу. На підставі відповідного рішення суду запис про такий шлюб, а також свідоцтво про шлюб анулюються відповідним органом ДРАЦСу, дипломатичним представництвом чи консульською установою України (ст. 48 СК України, п. 4.6 Правил внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання).

5. Неукладений шлюб не породжує жодних прав та обов'язків подружжя. Як зазначається в юридичній літературі, неукладений шлюб – це юридичний нуль [1]. І якщо недійсний шлюб може у певних випадках бути визнаний дійсним, то для неукладеного шлюбу таких правових наслідків закон не передбачає [2, с. 83].

Відтак у разі визнання судом шлюбу неукладеним: а) кожна зі сторін (незалежно від її добросовісності або недобросовісності) не набуває прав та обов'язків подружжя; б) дитина, яка народилася у неукладеному шлюбі, вважається такою, що народилася поза шлюбом; в) якщо особа одержувала аліменти від того, з ким перебувала в неукладеному шлюбі, сума сплачених аліментів вважається такою, що одержана без достатньої правової підстави, і підлягає поверненню, тощо.

Як підсумок, треба зазначити: суд захищає сімейні права та інтереси подружжя в порядку неповідомного цивільного судочинства шляхом визнання шлюбу неукладеним, застосовуючи такий спосіб захисту як анулювання правовідношення. На відміну від припинення правовідношення, анулювання правовідношення є способом захисту сімейних прав та інтересів, внаслідок застосування якого правовідношення вважається таким, яке ніколи не існувало. Таким чином, анулювання правовідношення фактично передбачає виправлення допущеної помилки при виникненні сімейних правовідносин, тобто йдеться про так зване «квазіправовідношення».

Список використаних джерел:

1. Науково-практичний коментар до Сімейного кодексу України / [Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Білоусов, Ю. В. та ін.] ; за ред. Є. О. Харитонova. – [Вид. 2-ге, допов.]. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2008. – 560 с. // Юрисконсульт : народний правовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/sku.html>.

2. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України / [Ківалов С. В., Червоний Ю. С., Волосатий Г. С. та ін.] ; за ред. Ю. С. Червоного. – К. ; О. : Юрінком Інтер, 2008. – 504 с.

**Доцент кафедри цивільного права і
процесу НАВС, к.ю.н., доцент**

Шаповал Леся Іванівна

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ

На сьогоднішній день реалізація конституційних прав власника здійснюється, зокрема, за допомогою різноманітних цивільно-правових договорів, у тому числі й тих, які забезпечують безоплатне передання майна. Основним договором такої спрямованості є договір дарування.

Як вбачається з практики, чинний Цивільний кодекс України (далі ЦК) не розв'язує усіх проблем укладання і виконання договору дарування, не всі положення Глави 55 ЦК можна визнати обґрунтованими та чітко визначеними, деякі з них потребують змін або подальшого вдосконалення.

Розкриття цих нових підходів і проблем їх практичного застосування зумовлюють актуальність даної статті.

Згідно ч.1 ст. 717 ЦК, договір дарування — це договір, за яким одна сторона (дарувальник)

передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність. Звідси вбачається, що безоплатність є істотною та обов'язковою ознакою поняття дарування.

Але, варто звернути увагу на те, що згідно ст. 725 ЦК договором дарування може бути встановлений обов'язок обдарованого вчинити певну дію майнового характеру на користь третьої особи або утриматися від її вчинення (передати грошову суму чи інше майно у власність, виплачувати грошову ренту, надати право довічного користування дарунком чи його частиною, не пред'являти вимог до третьої особи про виселення тощо). Дарувальник має право вимагати від обдарованого виконання покладеного на нього обов'язку на користь третьої особи. У разі порушення обдарованим обов'язку на користь третьої особи дарувальник має право вимагати розірвання договору і повернення дарунка, а якщо таке повернення неможливе відшкодування його вартості (ст.726 ЦК).

Звідси можна припустити, що укладаючи договір дарування з покладенням на обдарованого обов'язку на користь третьої особи, дарувальник тим самим обтяжує обдарованого майновим обов'язком, який сам дарувальник має перед цією третьою особою. Такий договір часом укладається з метою приховати інший правочин, тому він може бути визнаний недійсним як удаваний правочин (ст.235 ЦК) [1, с. 20].

Хочемо зазначити, що при здійсненні покладення на обдарованого обов'язку на користь третьої особи виникає суперечка в загальному понятті і призначенні договору дарування, оскільки втрачається така важлива ознака договору дарування як його безоплатність. Тому, щоб усунути деякі непорозуміння договору дарування, варто ч.1 ст. 725 чинного ЦК доповнити наприклад, абзацом другим такого змісту: «реальна вартість майна, переданого обдаровуваним на користь третьої особи, не може бути рівною чи більшою порівняно із реальною вартістю майна, отриманого ним за договором дарування».

Необхідно звернути увагу на те, що ч. 2 ст. 717 ЦК суперечить положенням ч. 1 ст. 725 ЦК, в якій передбачена можливість вчинення обдаровуваним дій майнового характеру, а саме: договором дарування може бути встановлений обов'язок обдарованого вчинити певну дію майнового характеру на користь третьої особи або утриматися від її вчинення (передати грошову суму чи інше майно у власність, виплачувати грошову ренту, надати право довічного користування дарунком чи його частиною, не пред'являти вимог до третьої особи про виселення тощо).

При цьому не має значення, на користь якої саме особи – самого дарувальника чи зазначеної ним третьої особи повинен вчинити майнові дії обдаровуваний. Вчинення дій на користь третьої особи не змінює суті відносин, що виникають: так чи інакше обдаровуваний зобов'язаний вчинити певні дії стосовно передання майна. Немає сумніву, що майнове виконання третій особі нічим не відрізняється від такого ж виконання на користь самого дарувальника [2, с. 16 - 17].

З урахуванням вищевикладеного ч. 2 ст. 717 ЦК про те, що «не є договором дарування той договір, у якому передбачається обов'язок обдаровуваного вчинити на користь дарувальника будь – яку дію майнового або немайнового характеру» варто вилучити.

Список використаних джерел:

1.Гриняк А. Спірні питання договорів дарування та довічного утримання як підстав виникнення спільної власності громадян / А. Гриняк //Підприємство господарство і право. – 2007. – № 5. – С. 20 – 23.

2. Новікова В. Особливості договору дарування / В. Новікова // Підприємство господарство і право. – 2009. – № 1. – С.14 – 17.

Студент Херсонського державного
університету

Шаповал Світлана Олександрівна

**ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЙОГО
ОЗНАКИ**